
KRİTİK TRAVMA HASTALARININ YÖNETİMİ

Editör

Prof. Dr. Abdulkadir YEKTAŞ

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-8299-07-6	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Kritik Travma Hastalarının Yönetimi	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Prof. Dr. Abdulkadir YEKTAŞ ORCID iD: 0000-0003-4400-548X	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	MED026000
	DOI
	10.37609/akya.1953

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Kritik travma hastalarının yönetimi elbette ki ülkemizde modern tıbbın uygulanmaya başlandığından beri ve hatta geleneksel tıbbın uygulandığı dönemlerde de en iyi şekilde yapılmaktaydı. Ancak gelişen teknoloji sayesinde kritik travma hastalarına yapılan müdahaleler artmakta ve kritik travma hastalarının yaşam süreleri uzamakta ve ölüm oranları azalmaktadır. Kritik travma hastalarının bakımı için gerekli olan tıbbi bilgi, klinik beceriler ve teknolojinin anlaşılması kritik travma hastalarının bakımı için gerekli olan alt uzmanlık dallarını aşmaya devam etmekte ve bu nedenle kitabın yazımında görev alan yazarlar fizyologların yanında hemen hemen tüm cerrahi branşların ve ilgili dahili branşların bakış açısını yansıtacak şekilde dizayn edilmiştir. Her branş kendi bakış açısıyla kritik travma hastalarının takip ve tedavisindeki kilit noktaların açılımı için görüş ve önerilerini bu kitapta sunmuştur. Bu bakımdan kitabın yazımında görev alan tüm yazar arkadaşları en içten dileklerle kutlarım. Kritik travma hastalarının bakımında ekstrakorporal sistemlerden girişimsel radyolojinin kullanımına çok geniş bir yelpazede yenilikler olmuş ve yaşadığımız Covid 19 pandemisi de kritik travma hastalarının pandemi esnasındaki bakımlarında ne gibi değişiklikler olduğunu sorgulamamıza neden olmuştur. Bu burada kalmayacak ve kritik travma hastalarının bakımı zaman içinde teknolojik gelişmelere paralel olarak değişecektir. Kitabın yazımına katkıda bulunan tüm yazarlara tekrardan Türkiye’de ki büyük bir boşluğu doldurmamızdan dolayı minnettarlığımı sunarım. Yine bu zor zamanlarda yazım ve basımın her aşamasında katkılarını esirgemeyen Akademisyen yayın evinin tüm çalışanlarını yürekten kutluyorum ve başarılarının devamını diliyorum. Bu kitabın öğrencilerden klinisyenlere kadar herkese faydalı olacak bir formatta sunulduğuna inanıyoruz.

EDİTÖR

Prof. Dr. Abdulkadir YEKTAŞ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	Travmanın Tanımı, Tarihi ve Epidemiyolojisi1 <i>Osman Sıla AYDIN</i>
BÖLÜM 2	Kritik Travma Hastalarında Patofizyolojik Değişiklikler 9 <i>Gül Şahika GÖKDEMİR</i>
BÖLÜM 3	Kritik Travma Hastalarında Skorum Sistemleri 29 <i>Abdulkadir YEKTAŞ</i>
BÖLÜM 4	Kritik Travma Hastalarında Radyolojik Görüntülemenin Rolü 39 <i>Semih SAĞLIK</i>
BÖLÜM 5	Kritik Travma Hastalarında Havayolu Yönetimi 65 <i>Veysel Yasin YÖMEN</i>
BÖLÜM 6	Kritik Travma Hastalarında Sıvı Resusitasyonunun Yönetimi 81 <i>Nuri Burak SOYLU</i>
BÖLÜM 7	Kritik Travma Hastalarında Koagülasyonun Yönetimi 95 <i>H. Ekin GÜRAN AYTUĞ</i>
BÖLÜM 8	Kritik Travma Hastalarında Kan Ürünleri Replasmanının Yönetimi109 <i>Mustafa Kemal ŞAHİN</i>
BÖLÜM 9	Acil Serviste Kritik Travma Hastasının Yönetimi117 <i>Mehmet Selim ÖZBİLEN</i>
BÖLÜM 10	Kritik Travma Hastalarında Kardiyopulmoner Resusitasyonun Yönetimi 133 <i>Ferhat ŞİMŞEK</i>
BÖLÜM 11	Kritik Travma Hastalarında Tromboembolinin Yönetimi145 <i>Esra AYBAL</i>
BÖLÜM 12	Kritik Travma Hastasında Anestezi Yönetimi 157 <i>Enes ÇELİK</i>
BÖLÜM 13	Kritik Travma Hastasında Rejyonel Anestezi ve Ağrı Yönetimi 169 <i>Sevil ÇETİNBAŞ</i>

BÖLÜM 14	Kritik Travma Hastasında Ekstrakorporeal Tedavi Yöntemlerinin Yönetimi..... 179 <i>Payam RAHİMİ</i>
BÖLÜM 15	Kritik Travma Hastasında Nutrisyonun Yönetimi 197 <i>Hamza GÜLTEKİN</i>
BÖLÜM 16	COVID-19 Pandemisinde Travma Hastasının Yönetimi201 <i>Leman Gökçenur AYDIN</i>
BÖLÜM 17	Kritik Travma Hastasında Girişimsel Radyolojinin Yeri 217 <i>Muzaffer AYAZ</i>
BÖLÜM 18	Kritik Travma Hastasında Kafa ve Spinal Travmaların Yönetimi 227 <i>Mustafa Nevzat FİRİDİN</i>
BÖLÜM 19	Kritik Travma Hastasında Periferik Sinir Travmalarının Yönetimi 245 <i>Abdurrahman ÇETİN</i>
BÖLÜM 20	Kritik Travma Hastalarında Göz Travmalarının Yönetimi 253 <i>Şaban KILIÇ</i>
BÖLÜM 21	Kritik Travma Hastalarında Maksillofasial Travmalarının Yönetimi261 <i>Fatma Zehra BABAYİĞİT</i>
BÖLÜM 22	Kritik Travma Hastalarında Toraks Travmalarının Yönetimi..... 285 <i>Ali BİRAK</i>
BÖLÜM 23	Kritik Travma Hastalarında Kardiyovaskler Travmaların Yönetimi..... 303 <i>Uğur ŞENER</i>
BÖLÜM 24	Kritik Batın Travmalı Hastaların Yönetimi ve Batın Travmalı Hastalarda Hasar Kontrol Cerrahisi..... 317 <i>Deniz ÖZBİLİCİ</i>
BÖLÜM 25	Kritik Gebe Travma Hastalarının Yönetimi 339 <i>Ahmet GÜNDÜZALP</i>
BÖLÜM 26	Kritik Travma Hastalarında Ürogenital Travmaların Yönetimi..... 357 <i>Remzi SALAR</i> <i>Anıl ERKAN</i>
BÖLÜM 27	Kritik Travma Hastalarında Pelvis ve Ekstremiteler Travmalarının Yönetimi ve Hasar Kontrollü Cerrahi..... 373 <i>Ahmet Huzeyfe ÇETİN</i>
BÖLÜM 28	Kritik Yanık Hastalarının Yönetimi 383 <i>Ercan KAYA</i>

BÖLÜM 29	Kritik Geriatrik Hastalarda Travmanın Yönetimi.....	395
	<i>Damla ÖZMEN DÖNMEZLER</i>	
BÖLÜM 30	Kritik Pediatrik Travma Hastalarının Yönetimi	405
	<i>Tuğçe Merve ORBAY</i>	
BÖLÜM 31	Doğal Afetlerde Travma Hastalarının Yönetimi	429
	<i>Nuri Burkay SOYLU</i>	
BÖLÜM 32	Travmatik Savaş Yaralanması Olan Kritik Hastaların Yönetimi	435
	<i>Murat ASLAN</i>	
BÖLÜM 33	Kritik Kimyasal, Biyolojik ve Nükleer Travmalı Hastaların Yönetimi	455
	<i>Canan TİRYAKİ</i>	
BÖLÜM 34	Kritik Travma Hastalarında Psikolojinin ve Travma Sonrası Stres Bozukluğunun Yönetimi	465
	<i>Ali Osman BALKAN</i> <i>Bedih BALKAN</i>	

YAZARLAR

Uzm. Dr. Murat ASLAN

Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-0499-6859

Rad. Dr. Muzaffer AYZ

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyoloji Kliniği

ID 0000-0002-6492-3053

Uzm. Dr. Esra AYBAL

SBÜ Adana Şehir Hastanesi

ID 0000-0002-3237-4838

Uzm. Dr. Leman Gökçenur AYDIN

Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-2784-7119

Uzm. Dr. Osman Sıla AYDIN

Kastamonu Eğitim ve Arastirma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0001-7188-8658

Uzm. Dr. H. Ekin GÜRAN AYTUĞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, A. Y. Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0001-8388-9922

Dr. Gül Şahika GÖKDEMİR

Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Fizyoloji Bölümü

ID 0000-0002-8691-1504

Op. Dr. Fatma Zehra BABAYİĞİT

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Kliniği

ID 0000-0003-2629-7511

İntörn Dr. Ali Osman BALKAN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi

ID 0000-0002-4897-2373

Doç. Dr. Bedih BALKAN

İstanbul Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Damar Cerrahi Hastahanesi, Yoğun Bakım

ID 0000-0003-3510-6991

Op. Dr. Ali BİRAK

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Cerrahisi Bölümü

ID 0000-0003-3552-5803

Uzm. Dr. Damla ÖZMEN DÖNMEZLER

Dr. Abdülkadir Yüksel Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0001-8159-8400

Başasistan Dr. Anıl ERKAN

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ID 0000-0003-3130-9046

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Nevzat FİRİDİN

Siirt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroşirürji AD.

ID 0000-0002-0927-8848

Uzm. Dr. Hamza GÜLTEKİN

Şırnak Devlet Hastanesi, Yoğun Bakım Kliniği

ID 0000-0001-9394-4999

Uzm. Dr. Ahmet GÜNDÜZALP

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-1913-4311

Uzm. Dr. Ercan KAYA

Gürsu Cüneyt Yıldız Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-5898-0836

Dr. Öğr. Üyesi Şaban KILIÇ

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları AD.

ID 0000-0002-1077-0581

Uzm. Dr. Tuğçe Merve ORBAY

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi - Çocuk Cerrahisi

ID 0000-0001-8360-3904

Uzm. Dr. Payam RAHİMİ

SBÜ Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD.

ID 0000-0001-7201-3319

Uzm. Dr. Remzi SALAR

Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

ID 0000-0002-5078-9367

Uzm. Dr. Semih SAĞLIK

Özel Siirt Hayat Hastanesi Radyoloji Bölümü

ID 0000-0002-4224-9272

Uzm. Dr. Nuri Burkay SOYLU

Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Devlet Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0003-4357-7603

Uzm. Dr. Canan TIRYAKI

Diyarbakır Çermik Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0001-8190-9432

Prof. Dr. Abdulkadir YEKTAŞ

TC. Siirt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD., Yoğun Bakım BD.

ID 0000-0003-4400-548X

Uzm. Dr. Veysel Yasin YÖMEN

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-2355-2575

Uzm. Dr. Enes ÇELİK

Derik Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0002-5546-4924

Doç. Dr. Abdurrahman ÇETİN

SBU Gaziyaşgari Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ID 0000-0002-5246-7652

Op. Dr. Ahmet Huzeyfe ÇETİN

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

ID 0000-0002-1910-4294

Uzm. Dr. Sevil ÇETİNBAŞ

Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Devlet Hastanesi, Anestezi ve Reanimasyon

ID 0000-0002-7842-145X

Uzm. Dr. Mehmet Selim ÖZBİLEN

Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Kliniği

ID 0000-0001-6137-3642

Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÖZBİLİCİ

Siirt Üniversitesi, Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi AD.

ID 0000-0003-1108-8311

Uzm. Dr. Mustafa Kemal ŞAHİN

Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0003-2636-6548

Op. Dr. Uğur ŞENER

Siirt Eğitim Araştırma Hastanesi, Kalp Damar Cerrahisi

ID 0000-0002-0234-6959

Uzm. Dr. Ferhat ŞİMŞEK

Şırnak Şehit Aydoğan Aydın Devlet Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

ID 0000-0001-5540-9717